

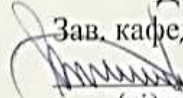
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Агробіотехнологічний факультет

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Допускається до захисту

Зав. кафедри лісового господарства

 професор Хрик В.М.
(підпис, вчене звання, прізвище, ініціали)

« 12 » листопада 20 24 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
МАГІСТРА

«ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СТВОРЕННЯ ЛІСОВИХ
КУЛЬТУР СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ У ДП «СЛП «КИЇВОБЛАГРОЛІС»

Виконав: Рогозовець Микола Петрович
підпис

Керівник: професор Хрик В.М.
підпис

Рецензент док. Реснико О.Г.
вчене звання, прізвище, ініціали підпис

Я, Рогозовець М.П., засвідчую, що кваліфікаційну роботу
виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет агробіотехнологічний
Спеціальність 205 «Лісове господарство»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант ОП «Лісове господарство»

 доцент Шегольов О.О.,
підпис, вчене звання, прізвище, ініціали
«29» листопада 2023 р.

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувачу**

Рогозовцю Миколі Петровичу

Тема: «Оцінювання ефективності створення лісових культур сосни звичайної у ДП «СЛП «Київоблагроліс»

Керівник роботи: Хрик В.М., д-р пед. наук, професор

Затверджено наказом ректора № 48/С **від «**07**»** лютого **20** 24 **р.**

Термін **здачі** **здобувачем** **виконаної** **роботи**
«08**»** листопада **20** 24 **р.**

Вихідні дані: Проект організації і розвитку лісового господарства, матеріали створення лісових культур за останні 10 років, результати власних досліджень.

Перелік питань, які потрібно розробити:

1. Коротка характеристика ДП «СЛП «Київоблагроліс» та природно-кліматичних умов регіону його діяльності.
2. Сучасний стан штучного відновлення соснових насаджень у підприємстві.
3. Економічна оцінка створення лісових культур сосни звичайної.
4. Висновки та пропозиції за результатами проведених досліджень.

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	Грудень 2023	Виконано
Методична частина	Січень-лютий 2024	Виконано
Дослідницька частина	Березень-серпень 2024	Виконано
Оформлення роботи	Вересень-жовтень 2024	Виконано
Перевірка на плагіат	Листопад 2024	Виконано
Попередній розгляд на кафедрі	Листопад 2024	Виконано
Подання на рецензування	Листопад 2024	Виконано

Керівник кваліфікаційної роботи

підпис

вчене звання, прізвище, ініціали

Здобувач

підпис

прізвище, ініціали

Дата отримання завдання «29» листопада 2023 р.

АНОТАЦІЯ

Рогозовець М.П. Оцінювання ефективності створення лісових культур сосни звичайної у ДП «СЛП «Київоблагроліс»

Кваліфікаційна робота присвячена визначенню ефективності створення лісових культур сосни звичайної у ДП «СЛП «Київоблагроліс» шляхом дослідження динаміки росту, продуктивності деревостану та впливу технологічних факторів на формування високопродуктивних та біологічно стійких насаджень.

У результаті дослідження:

- здійснено розподіл лісокультурного фонду підприємства у розрізі схем змішування створених культур та розміщення садивних місць залежно від умов місцезростання;
- закладено пробні площі у насадженнях та здійснено їхню детальну лісівничо-таксаційну характеристику;
- поглиблено знання щодо технологічних особливостей створення лісових культур сосни та доглядів за ними;
- вивчено особливості створення лісових культур сосни в умовах підприємства;
- визначено економічну ефективність створення 1 га лісових культур за участі сосни звичайної.

Кваліфікаційна робота викладена на 81 сторінках комп'ютерного тексту, з них 65 – основного тексту, складається з 5-ти розділів, висновків та пропозицій виробництву, списку використаної літератури із 41 джерела, додатків, ілюстрована 14 таблицями і 4 рисунками.

Ключові слова: лісовідновлення, сосна звичайна, продуктивність деревостанів, схема змішування, економічна ефективність.

ABSTRACT

Rogozovets M. Assessment of the effectiveness of creating Scots pine forest crops in the State Enterprise "SLP "Kyivoblagroliis"

The qualification work is devoted to determining the efficiency of creating pine forest plantations in the State Enterprise "SLP "Kyivobagrolis" by studying the dynamics of growth, productivity of the stand and the influence of technological factors on the formation of highly productive and biologically sustainable plantations.

As a result of the research:

- the enterprise's silvicultural fund was distributed in terms of schemes for mixing the created crops and placing planting sites depending on the conditions of the growing site;
- trial areas were laid in the plantations and their detailed silvicultural and taxonomic characteristics were carried out;
- knowledge was deepened regarding the technological features of creating pine forest plantations and caring for them;
- the features of creating pine forest plantations in the conditions of the enterprise were studied;
- the economic efficiency of creating 1 ha of forest plantations with the participation of pine was determined.

The qualification work is presented on 81 pages of computer text, of which 65 are the main text, consists of 5 sections, conclusions and proposals for production, a list of used literature from 41 sources, appendices, illustrated with 14 tables and 4 figures.

Keywords: reforestation, Scots pine, productivity of stands, mixing scheme, economic efficiency.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. СТАН ТА УМОВИ СТВОРЕННЯ ЛІСОВИХ КУЛЬТУР СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ В УКРАЇНІ.....	10
1.1. Сучасний стан лісовідновлення соснових лісів в Україні.....	10
1.2. Створення лісових культур сосни звичайної.....	20
1.2.1. Підвищення родючості ґрунту в культурах сосни звичайної.....	20
1.2.2. Підбір супутніх порід під час створення соснових насаджень.....	21
1.2.3. Підготовка ґрунту під лісові культури	22
1.3. Особливості лісовідновлення сосни звичайної у суборах.....	25
РОЗДІЛ 2. УМОВИ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	30
2.1. Характеристика природних умов, лісового фонду й виробничої діяльності ДП «СЛП «Київоблагроліс».....	30
2.1.1. Місцезнаходження та організаційна структура.....	30
2.1.2. Природно-кліматичні умови.....	30
2.1.3. Характеристика лісового фонду.....	34
2.1.4. Аналіз виробничої діяльності підприємства.....	40
2.2. Методика дослідження.....	42
РОЗДІЛ 3. ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ЛІСОВИХ КУЛЬТУР СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ У ДП «СЛП «КИЇВОБЛАГРОЛІС».....	45
3.1. Досвід лісовідновлення соснових культур.....	45
3.2. Лісівничо-таксаційна характеристика об'єктів досліджень.....	49
3.3. Аналіз росту соснових насаджень в умовах свіжих суборів.....	55
3.4. Шляхи підвищення продуктивності соснових насаджень в умовах свіжих суборів.....	58
РОЗДІЛ 4. СОБІВАРТІСТЬ ТА ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА СТВОРЕННЯ ЛІСОВИХ КУЛЬТУР СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ.....	64
РОЗДІЛ 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ У ДП «СЛП «КИЇВОБЛАГРОЛІС».....	67
5.1. Аналіз стану охорони праці на підприємстві.....	67
5.2. Безпека праці під час лісокультурних робіт.....	68
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
ДОДАТКИ.....	76

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреєва В.В. Лісівничо-селекційна оцінка півсібсових і сібсових потомств сосни звичайної в умовах Західного Полісся : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук: 06.03.01. Львів, 2010. 20 с.
2. Білоус М.М., Кичилюк О.В., Сендонін С.Є. Лісівничі особливості відтворення насаджень сосни звичайної в умовах Українського Полісся та Правобережного Лісостепу. К. : Компрінт, 2017. 409 с.
3. Вакулюк П.Г., Самоплавський В.І. Лісовідновлення та лісорозведення в Україні: Монографія. Х. 2006. 384 с.
4. Винокурова Л. Е. Васильчук М. В., Гаман М. В. Основи охорони праці: Підручн. для проф.-техн. навч. закладів. К. : Вікторія, 2001. 192 с.
5. Відтворення лісів та лісова меліорація в Україні: витоки, сучасний стан, виклики сьогодення та перспективи в умовах антропоцену: монографія / за ред. С.М. Ніколаєнко. Київ: НУБіП України, 2019. 348 с.
6. Генсірук С.А. Ліси України. Наук. тов. ім. Шевченка, Укр. держ. лісотехнічний університет. Львів, 2002. 496 с.
7. Гордієнко М.І. Догляд за ґрунтом в культурах сосни звичайної. К. 1996. 264 с.
8. Гордієнко М.І. Лісівничі властивості деревних рослин. Київ, 2005. 816 с.
9. Гордієнко М.І., Корецький Г.С., Маурер В.М. Лісові культури. К.: Вид-во «Сільгоспосвіта», 1995. 328 с.
10. Гордієнко М.І., Маурер В.М., Ковалевський С.Б. Методичні вказівки до вивчення та дослідження лісових культур. К.: НАУ, 2000. 101 с.
11. Гордієнко М.І., Шлапак В.П., Гойчук А.Ф., Рибак В.О., Маурер В.М., Ковалевський С.Б., Гордієнко Н.М. Культури сосни звичайної в Україні. К.: Вид. інституту аграрної економіки УААН, 2002. 872 с.
12. Горшенін М.М., Шевченко С.В. Досвід реконструкції малоцінних деревостанів: Монографія. Львів : 1954. 35с.

13. Гриб В. М. Біоекологічні та технологічні основи відтворення високопродуктивних соснових насаджень в умовах Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.- г. Наук : 06.03.01. Київ, 2013. 37 с.
14. Гром М. М. Лісова таксація: підручник. Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. Львів: Вид-во НЛТУ України, 2007. 416 с.
15. Данькевич С.М. Стан лісонасінного комплексу сосни звичайної на Малому Поліссі та шляхи збереження його генофонду : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г.наук : 06.03.01. Львів, 2009.-21с.
16. Жежкун А. М. Відтворення природних соснових лісів Східного Полісся України. Modern scientific challenges and trends: a collection scientific works of the International scientific conference (20th January, 2020). Warsaw, 2020. P. 19–21.
17. Закон України «Про охорону праці», 2002 р. *Урядовий кур'єр*, 2002. № 46.
18. Лісотакційний довідник / ред. С. М. Кашпор, А. А. Строчинський. Київ: Видавничий дім «Вініченко», 2013. 496 с.
19. Кирилюк О.В. Лісівничі особливості вирощування культур сосни звичайної в умовах Волинського Полісся : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук : 06.03.01. К., 2007. 20 с.
20. Копій Л. І., Михайленко М. М. Аналіз потенційних можливостей підвищення продуктивності соснових деревостанів у борових умовах. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2008. Вип. 18.11. С. 29-34.
21. Копій Л.І., Каганяк Ю.Й., Копій С.Л., Михайленко М.М., Копій О.І. Формування високопродуктивних березово-соснових деревостанів у борах Західного Полісся. *Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць*. Львів: РВВ НЛТУ України. 2017. Вип. 10.1. С. 12-24.

22. Маринич О.М., Пархоменко Г.О., Петренко О.М., Шищенко П.Г. Удосконалена схема фізико-географічного районування України. *Український географічний журнал*. 2003. №1. С. 16–21.
23. Маурер В.М., Колодій Ю.О. Лісовідновлення на засадах екологічно орієнтованого лісівництва як основа біологічної стійкості лісів. *Науковий вісник НАУ. Зб. наукових праць*. Вип. 83. Захист лісу. К.: НАУ. 2005. С. 52–58.
24. Маурер В.М., Пінчук А.П. Стан та якість робіт із відтворення лісів в Україні та шляхи її покращення. *Науковий вісник НУБіП України*. К., 2013. Вип. 187. ч. 1. С. 328–334.
25. Омелянчук В.В., Вишневський А.В. Штучне лісовідновлення соснових деревостанів в умовах Українського Полісся. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.04. С. 39–42.
26. Ониськів М.І., Сбитна М.В., Сандул Т.Р. До питання заліснення бідних піщаних земель Полісся. *Науковий вісник НАУ*. К., 2003. Вип. 61. С. 54–61.
27. Площі пробні лісовпорядні. Метод закладання: СОУ 02.02-37-476:2006. [Чинний від 2007-05-01]. Київ: Мінагрополітики України, 2006. 32 с.
28. Правила з охорони праці для працівників лісового господарства та лісової галузі. Затверджені Міністерством надзвичайних ситуацій від 13.07. 2005., №119.
29. Проект організації і розвитку лісового господарства ДП «СЛП «Київоблагроліс». Ірпінь, 2017. 228 с.
30. Постанова Кабінету Міністрів України від 1.03.2007 р. № 303. Правила відтворення лісів. К. : КМУ, 2007. 49 с.
31. Рибак В.О. Вплив мішаних лісостанів на процеси ґрунтотворення у свіжих соснових суборах. *Науковий вісник НАУ*, 2004. Вип. 71. С. 27-33.

32. Савущик М., Самоплавський С., Черевко І., Попков М. Вирощування соснових лісів в Українському Поліссі: Лісовідновлення. *Лісовий і мисливський журнал*. 2005. № 6. С. 18–20.
33. Сірук Ю.В. Типи зрубів та особливості лісовідновлення сосни звичайної у суборах Центрального Полісся : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: спец. 06.03.03 – Лісознавство і лісівництво. К., 2012. 20 с. Стойко С.М. Праліси як екологічні моделі для ренатуралізації вторинних фітоценозів. *Український ботанічний журнал*. 2006. Т. 63. № 3. С. 358–368.
34. Тарнопільська О.М. Динаміка деревного намету в культурах сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.). *Лісівництво і агролісомеліорація*. Харків: Майдан, 2003. Вип. 104. С. 151–157.
35. Ткачук В.І. Проблеми вирощування сосни звичайної на Правобережному Поліссі : монографія. Житомир, 2004. 462 с.
36. Хрик В.М. Особливості росту сосни звичайної у штучних і природних захисних лісових насадженнях. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія "Лісівництво та декоративне садівництво". К.: ВЦ НУБіП України, 2013. Вип. 187, ч.3. С. 297–303.
37. Юхновський В.Ю., Левандовська С.М., Хрик В.М. Атлас фітоіндикаторів типів лісорослинних умов Лісостепу України // Монографія. Біла Церква: "Білоцерківдрук", 2013. 651 с.
38. Яроцький В.Ю., Пивовар Т.С., Пастернак В.П., Гармаш А.В. Структура лісових насаджень сосни звичайної Лівобережного Лісостепу України. *Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць*.- Львів: РВВ НЛТУ України. 2016. Вип. 26.4. С. 53-59.
39. Koprowski M., Zielski A., Skowronek T. Analiza przyrostu rocznych dwuch sosen (*Pinus sylvestris* L.) o nietypowej budowie strzały na terenie Nadlesnictwa Borne Sulinowo. *Sylwan*. Warsyawa, 2011. № 8. S. 555–562.

40. Tomczak A., Jelonek T. Parametry techniczne młodocianego i dojrzałego drewna sosny zwyczajnej (*Pinus silvestris* L.). Sylwan. Warszawa, 2012. № 9. S. 695-702.

41. Witkowska J., Lachowicz H. Zmienność gęstości umownej drewna sosny zwyczajnej (*Pinus silvestris* L.) w zależności od wybranych czynników. Sylwan. Warszawa, 2013. № 5. S. 336-347.